

Sygn. akt *XVI Cz 1227/13*

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w (...) Wydział XVI Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Sylwia Kamińska (spr.)

Sędziowie: SSO Ewa Nakonieczna-Oleszkiewicz

del. SRR Krzysztof Koczyk

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2013 r. w(...)

na posiedzeniu niejawnym

sprawy egzekucyjnej

sprawy z wniosku wierzyciela (...) Spółki Akcyjnej w Z.

przeciwko dłużnikowi W. W.

w przedmiocie skargi dłużnika na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w (...) W. K. w sprawie KM (...)

na skutek zażalenia wierzyciela (...) Spółki Akcyjnej w Z. na postanowienie Sądu Rejonowego (...)z dnia 15 kwietnia 2013 roku , sygn. akt XII 1 Co 657/12

postanawia

oddalić zażalenie.

Sygn. akt *XVI Cz 1227/13*

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2013 roku, sygn. akt XII 1 Co 657/12, Sąd Rejonowy(...)zmienił pkt 1 postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w (...) W. K. z dnia 09.01.2012 roku w ten sposób, iż jako podstawę prawną umorzenia wskazał art. 825 pkt 2 kpc (pkt. 1), zmienił pkt 2 zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że koszty postępowania egzekucyjnego ustalił na kwotę 114,78 zł i obciążył nimi w całości wierzyciela (pkt. 2), uchylił pkt 4 zaskarżonego postanowienia (pkt. 3), zasądził od wierzyciela na rzecz dłużnika kwotę 100 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanego skargą (pkt. 4).

W uzasadnieniu wskazano, że postępowanie egzekucyjne w niniejszej sprawie prowadzone było na podstawie wniosku egzekucyjnego z dnia 22.06.2011 roku w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym przez referendarza sądowego Sądu Rejonowego (...), w dniu 27.01.2011 r., wydanego w sprawie o sygn.(...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 01.04.2011 r.. Na skutek wniesionego przez dłużnika sprzeciwu od nakazu zapłaty, postanowieniem z dnia 16.11.2011 r. referendarz sądowy Sądu Rejonowego(...)stwierdził skuteczne wniesienie sprzeciwu i utratę mocy nakazu zapłaty w całości. W momencie utraty mocy przez nakaz zapłaty, odpadła podstawa prawna prowadzonego w niniejszej sprawie postępowania egzekucyjnego, a podjęte po tym czasie czynności egzekucyjne jako zdziałane bez podstawy prawnej

należy uznać za bezskuteczne. Sąd Rejonowy podkreślił, iż organ egzekucyjny nie będąc stroną postępowania przed Sądem Rejonowym w (...) nie miał wiedzy na temat skutecznego wniesienia przez dłużnika sprzeciwu od nakazu zapłaty. Tym samym w momencie otrzymania wniosku od wierzyciela umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 825 pkt 1 kpc. Nie mniej jednak skoro utrata mocy nakazu zapłaty miała miejsce wcześniej tj. przed wnioskiem wierzyciela o umorzenie postępowania prawidłową podstawą umorzenia postępowania egzekucyjnego powinien być art. 825 pkt 2 kpc. Z tych względów Sąd Rejonowy poza granicami skargi dostrzegł potrzebę zmiany zaskarżonej czynności z urzędu w trybie art. 759 § 2 kpc - o czym orzeczono jak w pkt. 1 sentencji. Skutkiem zmiany podstawy prawnej umorzenia przez komornika postępowania egzekucyjnego była zmiana naliczonej przez organ egzekucyjny opłaty stosunkowej. Zasadniczo organ egzekucyjny ma prawo do opłaty egzekucyjnej w razie „wyegzekwowania” świadczenia (15% lub 8%) w wysokości uzależnionej od sposobu egzekucji. Wyjątkiem od tej zasady jest regulacja przewidziana w art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29.08.1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U.2011.231.1376 j.t.). Prawo do opłaty egzekucyjnej w tym wypadku zostało oderwane od skuteczności egzekucji. W myśl zasady że regulacji wyjątkowych (*exceptiones non sunt extentedae*) nie należy interpretować rozszerzająco, uznać należy, iż brak jest podstaw w obowiązującym stanie prawnym do ustalenia i pobrania przez organ egzekucyjny opłaty egzekucyjnej w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego z przyczyn innych aniżeli wyraźnie wskazane w treści art. 49 ust. 2 cyt. ustawy. W niniejszej sprawie organ egzekucyjny nie miał prawa do ustalenia opłaty egzekucyjnej w wysokości 5% zgłoszonego do egzekucji i pozostałego do wyegzekwowania roszczenia w myśl art. 49 ust. 2 cyt. Ustawy, w szczególności gdy w razie utraty mocy nakazu zapłaty nie istnieje należność pozostała do wyegzekwowania w rozumieniu art. 49 ust. 2 ustawy. Osobną kwestią pozostaje obciążenie dłużnika kosztami postępowania egzekucyjnego w sprawie. Zgodnie z art. 770 kpc dłużnik powinien zwrócić wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Zasada kosztów celowych oznacza, że dłużnik ponosi koszty egzekucji, ale tylko w zakresie kosztów, które są zarazem niezbędne i celowe, a zatem wprost zmierzają do wyegzekwowania konkretnego świadczenia. Ograniczenie kosztów do ponoszenia których na gruncie postępowania egzekucyjnego zobowiązany został dłużnik, oznacza, że nie powinien być obciążony kosztami, które np. wynikają z niesumiennego postępowania wierzyciela. Dłużnik nie dał wierzycielowi powodu do wszczęcia i prowadzenia postępowania egzekucyjnego w niniejszej sprawie, zatem powstałe w toku egzekucji koszty nie były ani niezbędne, a przez to nie mogą one na podstawie 770 kpc obciążać dłużnika. Sąd Rejonowy dodał, iż wierzyciel podejmujący decyzję o wszczęciu postępowania egzekucyjnego bez dostatecznej weryfikacji stanowiska dłużnika w przedmiocie obowiązku stwierdzonego tytułem wykonawczym, bierze na siebie ryzyko ciężaru kosztów egzekucyjnych, powstałych w toku postępowania egzekucyjnego, umorzonego w następstwie odpadnięcia podstawy prawnej egzekucji, na skutek aktywności dłużnika.

Na powyższe rozstrzygnięcie zażalenie wywiódł wierzyciel zaskarżając je w części dotyczącej pkt. 2 w zakresie obciążenia wierzyciela kwotą 114,78 zł oraz dotyczącej pkt. 4 w zakresie zasądzenia od wierzyciela na rzecz dłużnika kwoty 100 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanego skargą i wnosząc o jego uchylenie w części dotyczącej pkt 2 i 4 w zakresie wyżej wskazanym oraz o zasądzenie kosztów postępowania wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, iż wszczęcie egzekucji w dacie (tj. 22.06.2011 r.) złożenia wniosku do Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w(...)było jak najbardziej celowe i stanowiło jedyny sposób wyegzekwowania należnego wierzycielowi świadczenia. Wierzyciel przed skierowaniem wniosku o wszczęcie egzekucji do Komornika skierował do dłużnika na jedyny znany mu adres przedegzekucyjne wezwanie do zapłaty. Brak skutecznego doręczenia wezwania do zapłaty dla dłużnika przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego nie stanowi przesłanki do uznania, iż postępowanie zostało wszczęte niecelowo. Sąd Rejonowy w (...) XVI Wydział Cywilny dn. 27.01.2011 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, a następnie zaopatrzył go klauzulę wykonalności, Wierzyciel nie miał żadnych wątpliwości co tego czy dłużnik mieszka pod wskazanym adresem. Wierzyciel nabył wierzytelność w dniu 27.06.2008 r. od poprzedniego Wierzyciela tj. (...) S.A. Wierzyciel dochował ustawowego obowiązku i zawiadomił dłużnika o zawartej umowie przelewu wierzytelności oraz jednocześnie wezwał do spełnienia zaległego świadczenia. Nadto podkreślić należy, że skierował przedmiotowe zawiadomienie oraz wezwanie do zapłaty na adres, który został przez niego wskazany w umowie o świadczenie usług telekomunikacyjnych, a zatem dochował należytej staranności w swoich czynnościach. Potraktowanie wierzyciela jako strony przegrywającej nie jest zasadne między innymi z tego

powodu, że został on pozbawiony możliwości wypowiedzenia się co do treści skargi dłużnika. Wierzycielowi nie został skutecznie doręczony odpis przedmiotowej skargi. Wierzyciel nie mógł się ustosunkować do twierdzeń dłużnika i nie miał możliwości zweryfikować, co dłużnik kwestionował.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z brzmieniem art. 770 kpc, dłużnik powinien zwrócić wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Natomiast stosownie do art. 49 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - o komornikach sądowych i egzekucji, w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego opłaty, o których mowa w ust. 1 i 2, uiszcza wierzyciel.

Mając na względzie powyższe przepisy, należy stwierdzić, że dłużnik powinien zwrócić wierzycielowi tylko koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. W wypadku żądania przez wierzyciela dokonania czynności, które nie były niezbędne, powinien liczyć się on z tym, że dłużnik nie będzie obciążony kosztami za te czynności. Wszystkie inne koszty, które nie były niezbędne, obciążają zatem wierzyciela. Ponosi on je na własny rachunek i ryzyko. Należy także wskazać, iż egzekucja jest celowa tylko wówczas, gdy podejmowane przez komornika czynności mają wpływ na sprawne zaspokojenie żądania wierzyciela i są zgodne z przepisami prawa egzekucyjnego. Dłużnik nie powinien więc być obciążony kosztami, gdy nie dał on podstawy do wszczęcia przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego. W uzasadnieniu uchwały z dnia 8 marca 2013 r., III CZP 109/12 Sąd Najwyższy wyraził słuszny pogląd, że w świetle przedstawionej wykładni nie można z zasady wyłączyć, że art. 49 ust. 4 u.k.s.e. może mieć zastosowanie także wtedy, gdy rzeczywistą przyczyną złożenia wniosku wierzyciela o umorzenie postępowania była utrata mocy przez nakaz zapłaty. Dla zastosowania art. 49 ust. 4 u.k.s.e. sama jednak utrata mocy przez nakaz zapłaty nie jest okolicznością przesądzającą, że egzekucja została wszczęta przez wierzyciela niecelowo. W takim przypadku istotnymi okolicznościami pozwalającymi ocenić celowość wszczęcia postępowania egzekucyjnego mogą być - oceniane ad casum - konkretne, rzeczywiste okoliczności, które doprowadziły do utraty mocy nakazu zapłaty, jeżeli dłużnik zdoła je wykazać w skardze na czynności komornika. Jeżeli podstawą wszczęcia egzekucji był nakaz zapłaty, który utracił moc po wszczęciu egzekucji, dla oceny ewentualnej niecelowości wszczęcia postępowania egzekucyjnego istotne jest, czy wierzyciel wszczął egzekucję, nie wiedząc o przyczynach, które doprowadziły do późniejszej utraty mocy nakazu zapłaty, np. o obiektywnej przeszkodzie, która uniemożliwiła dłużnikowi (pozwanemu) złożenie w terminie sprzeciwu (o chorobie pozwanego, jego nieobecności w miejscu zamieszkania) albo o wadliwości w doręczeniu nakazu zapłaty pozwanemu.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że rację ma Sąd Rejonowy stwierdzając w tej konkretnej sprawie, iż wierzyciel podejmując decyzje o wszczęciu postępowania egzekucyjnego bez dostatecznej weryfikacji stanowiska dłużnika w przedmiocie obowiązku stwierdzonego tytułem wykonawczym, wziął na siebie ryzyko ciężaru kosztów egzekucyjnych, powstałych w toku postępowania egzekucyjnego, umorzonego w następstwie uchylenia tytułu egzekucyjnego. Stwierdzenie to jest jednak niewystarczające i wymaga uzupełnienia. Kluczowe dla wyniku sprawy, w ocenie Sądu Okręgowego, jest bowiem to, że wierzyciel nie dopełnił niezbędnych aktów staranności, na skutek czego doszło do takiej sytuacji, że korespondencja była doręczana dłużnikowi w toku postępowania rozpoznawczego na nieaktualny adres. W konsekwencji doszło do przedwczesnego wydania tytułu wykonawczego, na podstawie którego przedwcześnie również – i w tym znaczeniu niecelowo – wszczęto postępowanie egzekucyjne. Nie sposób przy tym podzielić stanowiska prezentowanego przez wierzyciela odnośnie usprawiedliwionego braku wiedzy o aktualnym adresie dłużnika. Z treści zażalenia wynika w sposób jednoznaczny, że wierzyciel nie ustalał aktualnego adresu dłużnika, gdyż uznał to za zbędne, skoro dysponował adresem wskazanym przez spółkę (...) S.A. Podkreślenia tymczasem wymaga, że ewentualna umowa łącząca poprzednika prawnego wierzyciela z dłużnikiem odnośnie skuteczności doręczeń korespondencji na adres wskazany w umowie (pomijając fakt, że skarżący nie wykazał, aby takowa była zawarta) nie była przecież skuteczna na gruncie doręczeń w procesie cywilnym ani wobec poprzednika prawnego wierzyciela ani wobec niego samego i miał on obowiązek wskazania sądowi rozpoznającemu sprawę prawidłowego czyli aktualnego adresu dłużnika. Zachowanie wierzyciela polegające

na zaniechaniu ustalania aktualnego adresu W. W. było lekkomyślne i pozbawione usprawiedliwionych podstaw. Dodać należy, że ta powszechna praktyka, występująca w szczególności w ramach postępowania elektronicznego, jest wyjątkowo szkodliwa z punktu widzenia interesów pozwanych z uwagi na liczne ujemne skutki czynności egzekucyjnych podejmowanych w oparciu o tytuły wykonawcze, które następnie tracą moc. W niniejszej sprawie, jak wynika z informacji uzyskanej przez Komornika z systemu PESEL (k. 9 akt (...)), dłużnik od 22.11.2006 r. zamieszkuje już pod innym adresem niż ten, którym posługiwał się wierzyciel. Dane te są dostępne powszechnie i zaniechanie przez wierzyciela skorzystania z tego źródła informacji doprowadziło do powstania kosztów egzekucji wszczętej w sposób niecelowy w rozumieniu art. 770 k.p.c. i art. 49 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - o komornikach sądowych i egzekucji

Sąd Okręgowy nie podzielił także argumentacji skarżącego, że niezasadnym było potraktowanie wierzyciela jako strony przegrywającej albowiem z powodu nie doręczenia odpisu skargi nie mógł wypowiedzieć się co do jej treści. Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w zakresie kosztów postępowania skargowego jest prawidłowe, bowiem o zasadzie ich poniesienia przesądził wynik postępowania – uwzględnienie skargi na czynności komornika. Wierzyciel jest więc stroną przegrywającą sprawę i uprzednie doręczenie mu skargi nic by w tym zakresie nie zmieniło.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy na mocy art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc orzekł, jak w sentencji postanowienia.